

فصل دوم: گسترش عدالت اجتماعی

فقر

خط فقر عبارت است از مقدار درآمدی که برای تأمین حداقل نیازهای فردی در یک جامعه الزام است و تأمین نشدن آن توسط افراد موجب می‌شود چنین افرادی فقیر در نظر گرفته شوند. بانک جهان (Bank World) برای سنجش میزان فقر در کشورهای دنیا، آنها را به چهار گروه تقسیم کرده؛ سپس برای هرکدام از گروه‌ها با توجه به میزان درآمد و نیز هزینه‌های زندگی در کشورها، درآمد روزانه الزام برای بهرهمندی از حداقل نیازهای فردی را در نظر گرفته و بر اساس آن، درصد فقرای کشورها را مشخص می‌کند. تقسیم بندی گفته شده به این صورت است:

۱ کشورهای با درآمد بالا (high income، ۲۱٪ دلار):

۲ کشورهای با درآمد بیشتر از متوسط (upper middle income، ۵/۰ دلار):

۳ کشورهای با درآمد کمتر از متوسط (lower middle income، ۳/۲ دلار):

۴ کشورهای با درآمد پایین (low income، ۱/۹ دلار).

در این تقسیم‌بندی، ایران جزو گروه دوم یعنی کشورهای با درآمد بیشتر از متوسط قرار دارد.

فقر ایران در زمان پهلوی

فقیر بودن ۴۶ درصدی مردم ایران:

بر اساس مستندات بانک جهانی. حدود ۶۰ درصد روستاییان و ۳۰ درصد شهرنشیان ایران و با توجه به نسبت بالای جمعیت روستانشین، تقریباً ۴۶ درصد از کل جمعیت ایران در سال ۱۹۷۷ زیر خط فقر قرار داشته‌اند.

فقر در بعد انقلاب

کاهش چشمگیر جمعیت فقیر در ایران

فقر در دیگر کشورهای جهان

۱. بالا بودن هزینه های زندگی در کشورهای توسعه یافته
۲. فقر بیش از ۱۲ درصدی مردم آمریکا
۳. فقر ۱۹ درصدی مردم بریتانیا (انگلیس، ایرلند و...)
۴. روند افزایشی نرخ فقر در فرانسه، ۱۶/۲ درصد در سال ۲۰۱۰
۵. فقر ۱۰/۷ درصدی مردم آلمان
۶. فقر ۱۸ درصدی مردم ژاپن
۷. فقر ۱۶/۳ درصدی کودکان ژاپن
۸. فقر ۰ درصدی افراد بالای ۶۰ سال در کره جنوبی، بر اساس خط فقر ملی این کشور
۹. فقر ۲۱/۹ درصدی مردم ترکیه، سال ۲۰۱۰
۱۰. فقر ۲۰ درصدی مردم عربستان

فصل سوم: گسترش برخورداری های عمومی

سواری زیبایی بود؛ آرزو کردم ای کاش تنها نبودم! دو کامیون در جاده فرحآباد تصادف کرده بودند و ترافیک شده بود و راه را حسابی بند آورده بودند. صبر کردم و در این فاصله، نگاهی به زندگانی مردم این بخش تهران انداختم. تمام خیابان‌هایی که به بزرگراه می‌خورند، کثیف و خاکی هستند... صبح زود بود و پلیس راهنمایی هنوز سرکار نیامده بود؛ ولی یک پلیس تنها که پی‌درپی سیگار می‌کشید، باد در غیب پلیس راهنمایی هنوز سرکار نیامده بود؛ ولی یک پلیس تنها که گویی پادشاهی است در حضور رعایایش! چند مرد و چند زن انداخته بود و چنان با مردم رفتار می‌کرد که گویی پادشاهی است در حضور رعایایش! چند سگ ولگرد و چادری با بغشهای زیر بغل از حمام عازم خانه بودند. ... گروهی بچه دور هم جمع بودند دخترها همگی چادر بر سر داشتند. طبقات بالای جامعه ما هرگز چنین ساعتی از خواب بیدار نمی‌شوند، دخترهایشان هم چادر سرشان نمی‌کنند. مردم دور چرخ لبوفروشی ازدحام کرده بودند. در گوشۀ خیابان، چند سگ ولگرد و چند بچه لخت و عور لابه‌لای زباله‌ها می‌لولیدند. ... سربازان وظیفه با سرهای تراشیده، شلوارهای بدقواره و پوتین‌های بی‌ریخت، در کنار خیابان از تعطیل تعطیلی صبح جمعه‌شان لذت بردن و ظاهرا قدم

میزدند... . هم کسالتآور بود و هم غمانگیز: صحنه ای از جامعه رو به توسعه ... هیچ مقدار خوشبینی، زندگی را در این خیابان تا تغییر نمی‌دهد.

حال سوال اینجاست که وقتی وضعیت پایتخت و خیابان‌های آن در دوره پهلوی اینگونه باشد، وضعیت روستاهای شهرهای دیگر چگونه خواهد بود؟ با وجود فقر و عقب ماندگی مفرط مردم و کشور در دوره شاه، پهلوی بی‌هیچ نگرانی به سفرهای تفریحی خارج از کشور می‌رود. اسدالله در خاطرات ۰۳ بهمن ۱۳۴۸ نوشتند است: "امروز بعدازظهر که به حضور شاه رفتم، وسط کار ماساژ و حمام بودند. دو ساعتی باهم صحبت کردیم. عرض کردم به نظر من ایشان هم در ورزش و هم در فعالیت‌های شبانه افراط می‌کنند! به تذکرم خندید... . بار دیگر پیشنهاد کردم به حد کافی خارج از مملکت بوده‌ایم و اکنون بهتر است برگردیم. مثل این بود که دنیا را بر سرش خراب کرده‌باشم! اما وظیفه من ایجاب می‌کند که به اطلاع برسانم که پادشاه ایران نمی‌تواند ۴۵ روز را خارج از وطنش و صرفه باستراحت و سرگرمی بگذراند. مردم این چیزها را تحمل نمی‌کنند." این‌ها مربوط به دورانی است که قیمت برخی اقلام سه برابر شده بوده است. در خاطرات روزهای بعد خود، ضمن تشریح سفر به ژنو صرفاً به منظور معاینه چشم‌هایش صورت گرفته بود، نوشتند: که از تهران خبرهای بد می‌رسد. بلیت اتوبوس‌ها ناگهان سه‌برابر شده است که باعث اعتراض شدید مردم شده: دانشجویان از حاضر شدن سر کلاس‌ها خودداری کرده‌اند و چند اتوبوس را آتش زده‌اند. آن‌ها از حمایت مردم برخوردارند و تظاهرات‌شان رو به تشدید...

امنیت غذایی

۱. رشد ۴ برابری شاخص تولید مواد غذایی
۲. رشد بیش از ۴ برابری شاخص تولید محصولات زراعی
۳. رشد بیش از ۳ برابری شاخص تولید دام
۴. رشد ۱۰ برابری تولید گوشت مرغ
۵. افزایش سرانه عرضه پروتئین روزانه
۶. افزایش سرانه کالری روزانه عرضه شده در ایران در قیاس با متوسط جهانی
۷. رشد بیش از ۱/۵ برابری سرانه تأمین گوشت به ازای هر شخص